

EIROPAS CENTRĀLĀ BANKA

EIROPAS CENTRĀLĀS BANKAS ATZINUMS

2005. gada 15. decembris

par priekšlikumu EK regulai attiecībā uz naudas pārvedumiem pievienoto informāciju par maksātāju

(CON/2005/56)

(2005/C 336/07)

Eiropas Centrālā Banka (ECB) 2005. gada 14. oktobrī ir saņēmusi Eiropas Savienības Padomes lūgumu sniegt atzinumu par "Priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai attiecībā uz naudas pārvedumiem pievienoto informāciju par maksātāju" (COM(2005) 343 galīgā redakcija) (turpmāk tekstā — "ierosinātā regula")⁽¹⁾.

ECB kompetence sniegt atzinumu galvenokārt ir balstīta uz Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 105. panta 4. punkta pirmo ievilkumu saistībā ar 105. panta 2. punkta ceturto ievilkumu, jo ierosinātā regula attiecas uz vienu no Eiropas Centrālo Banku sistēmas (ECBS) pamatuzdevumiem, proti, uzdevumu veicināt vienmērīgu maksājumu sistēmu darbību⁽²⁾. ECB Padome šo atzinumu ir pieņēmusi saskaņā ar Eiropas Centrālās Bankas reglamenta 17.5. panta pirmo teikumu.

1. Starpnieku maksājumu pakalpojumu sniedzēju pienākumi

- 1.1. "Starpnieku maksājumu pakalpojumu sniedzēja" (turpmāk tekstā — "starpnieka MPS") definīcija ierosinātās regulas 3. panta 6. punktā atsaucas uz maksājumu pakalpojumu sniedzēju (turpmāk tekstā — "MPS"), "kas nepārstāv ne maksātāju, ne maksājuma saņēmēju, un kas piedalās naudas līdzekļu pārskaitīšanā". Tā kā gan maksājumu, klīringa un norēķinu sistēmu operatori, gan ziņojumapmaiņas pakalpojumu sniedzēji piedalās līdzekļu pārvedumu izpildē, uz tiem var attiekties ierosinātās regulas piemērošana.
- 1.2. Tomēr šādiem operatoriem un pakalpojumu sniedzējiem nav tiešu klienta attiecību ar maksātājiem vai maksājumu saņēmējiem, un tādēļ viņu rīcībā nav visas ierosinātajā regulā prasītās informācijas. Tādēļ pienākumus būt jāuzliek tikai tām kredītiestādēm, kas ir tieši iesaistītas attiecībās ar klientiem, vai tām finanšu vienībām, kas ir daļa no līdzekļu pārveduma izpildes maksājumu cikla, jo šādu vienību rīcībā būs vajadzīgā informācija⁽³⁾.

⁽¹⁾ Šī atzinuma pamatā ir ierosinātā regula tādā redakcijā, par kādu notika oficiāla apspriešanās ar ECB, proti, 2005. gada 26. jūlija redakcijā. Tomēr ECB zināms, ka Apvienotās Karalistes prezidentūras laikā ir notikusi ierosinātās regulas turpmāka izstrāde Padomes darba grupas līmenī.

⁽²⁾ Turklāt ECB kompetence sniegt atzinumu balstīta arī uz Eiropas Centrālo Banku sistēmas un Eiropas Centrālās Bankas Statūtu 22. pantu, kas attiecas uz ECB un valstu centrālo banku uzdevumu nodrošināt, cita starpā, efektīvas un drošas klīringa un maksājumu sistēmas Kopienā un attiecībās ar citām valstīm.

⁽³⁾ T.i., informācija, kas prasīta ierosinātās regulas II un III nodaļā. Līdzīgu piezīmi ECB izteica arī 12. punktā ECB 2005. gada 4. februāra Atzinumam pēc Eiropas Savienības Padomes lūguma par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par finanšu sistēmu izmantošanas nepieļaušanu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas, ieskaitot teroristu finansēšanas, mērķiem (OV C 40, 17.2.2005, 9. lpp.). Maksājumu sistēmu operatori var pārbaudīt tikai informācijas esamību attiecīgajā laukā; Tie nevar pārbaudīt šīs informācijas kvalitāti, pilnīgumu, precizitāti vai jēgu. ECB ieteica maksājumu sistēmu operatorus atbrīvot no prasības identificēt īsto īpašnieku, neskarot maksājumu sistēmu operatoru pienākumu nodrošināt, ka šajās sistēmās ievadīto maksājumu rīkojumu izcelsmi var noteikt, izmantojot pienācīgu sistēmas dalībnieku identifikāciju.

- 1.3. Ņemot vērā iepriekš minēto, ECB iesaka ierosinātās regulas tekstā iekļaut nepārprotamu atbrīvojumu no tās piemērošanas jomas gan maksājumu, kliringa un norēķinu sistēmu operatoriem, gan ziņojumapmaiņas pakalpojumu sniedzējiem, kā arī tekstā iekļaut paskaidrojošu apsvērumu. Šis atbrīvojums neierobežos šādu sistēmas operatoru pienākumu nodrošināt, ka šajās sistēmās ievadīto maksājuma rīkojumu izcelsme var tikt noteikta, izmantojot pienācīgu sistēmas dalībnieku identifikāciju. Šajā sakarā ECB atzīmē, ka Trešajā naudas atmazgāšanas direktīvā ir apsvērumi, kas precizē, ka attiecībā uz jebkuru fizisku vai juridisku personu, kas kredītiestādēm vai finanšu iestādēm nodrošina vienīgi ziņojumu vai citas atbalsta sistēmas līdzekļu pārvedumiem, vai nodrošina vienīgi kliringa un norēķinu sistēmas, minēto direktīvu nepiemēro ⁽¹⁾.
- 1.4. Turklāt ierosinātās regulas 13. panta 2. punkts nosaka starpnieka MPS pienākumus gadījumos, ja tas nesāņem pilnīgu informāciju par maksātāju. Finanšu darba grupas (FATF) Īpašo ieteikumu VII par elektroniskajiem pārvedumiem ⁽²⁾ Pārskatīto skaidrojošo piezīmju (turpmāk tekstā — “Skaidrojošās piezīmes”) 12. un 13. punktā nav līdzīgu informācijas prasību. Šajā sakarā ECB iebilst pret ierosinājumu noteikt starpnieka MPS pienākumu informēt maksājuma saņēmēja MPS par to, ka informācija ir nepilnīga. Būtu piemērotāk šo pienākumu noteikt darījumā tieši iesaistītajām personām, proti, maksātāja MPS un maksājuma saņēmēja MPS, jo jebkurā gadījumā viņu rīcībā ir informācija, kas prasīta saskaņā ar ierosinātās regulas II un III nodaļu. Starpnieka MPS vienīgajiem pienākumiem jābūt tiem, kas minēti ierosinātās regulas 12. pantā un 13. panta 1. punktā un kas prasa, lai informācija par saņēmēju, kura saņemta kopā ar pārvedumu, saglabā kopā ar pārvedumu, kā arī lai to saglabā piecus gadus. Tādēļ ierosinātās regulas 13. panta 2. punktu būtu jāsvītro.

2. Definīcijas

- 2.1. Būtu vēlams nodrošināt pēc iespējas lielāku ierosinātās direktīvas par maksājumu pakalpojumiem iekšējā tirgū ⁽³⁾ 4. panta definīciju saskaņotību ar ierosinātās regulas definīcijām, jo īpaši “maksājumu pakalpojumu lietotāja” definīciju ierosinātās regulas 3. panta 8. punktā.
- 2.2. FATF Īpašie ieteikumi VII par elektroniskajiem pārvedumiem (turpmāk tekstā — “Ī VII”) nepārprotami attiecas uz finanšu iestādēm, tostarp naudas nosūtītājiem. Ierosinātajā regulā tiešas atsauces uz naudas nosūtītājiem nav. Ļoti iespējams, ka naudas nosūtītājus aptver “maksājumu pakalpojumu sniedzēja” definīcija ierosinātās regulas 3. panta 5. punktā, tomēr, lai nodrošinātu, ka tā ir nepārprotami saskaņota ar Ī VII, ierosinātajā regulā varētu iekļaut atsauci uz naudas nosūtītājiem.
- 2.3. Turklāt ierosinātajā regulā jāiekļauj arī “identifikācijas numura” definīcija, kas atspoguļotu iespējamās datu kombinācijas, kas vajadzīgas maksātāja identifikācijai.

3. Komercdarījumi

- 3.1. ECB norāda, ka ierosinātās regulas 6. apsvērumā norādīts atbrīvojums saskaņā ar noteiktiem nosacījumiem attiecībā uz, cita starpā, tādu līdzekļu pārvedumiem, kuri izriet no “komercdarījumiem”. Ierosinātajā regulā nav “komercdarījuma” definīcijas, tomēr tās 2. panta 2. punkts precizē, ka ierosināto regulu “nepiemēro līdzekļu pārvedumiem, kas izriet no komercdarījumiem, kuri veikti izmantojot kredītkarti vai debetkarti vai citu līdzīgu maksāšanas līdzekli”.

⁽¹⁾ 34. apsvērumi Eiropas Parlamenta un Padomes 2005. gada 26. oktobra Direktīvā 2005/60/EK par finanšu sistēmu izmantošanas nepieļaušanu nelikumīgi iegūto līdzekļu legalizēšanas, ieskaitot teroristu finansēšanas, mērķiem (OV L 309, 25.11.2005, 15. lpp.).

⁽²⁾ Pieejami FATF interneta lapā www.fatf-gafi.org.

⁽³⁾ “Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par maksājumu pakalpojumiem iekšējā tirgū un grozījumiem Direktīvās 97/7/EK, 2000/12/EK un 2002/65/EK”, 2005. gada 1. decembris, COM(2005) 603 galīgā redakcija; pieejams Komisijas interneta lapā www.europa.eu.int.

- 3.2. Skaidrojošo piezīmju 10.a punkts nelieto terminu "komerciāls". Tas nosaka, ka II VII neattiecas uz pārvedumiem, kas izriet no darījumiem, kuri veikti izmantojot kredītkarti vai debetkarti, tik ilgi, kamēr kredītkartes vai debetkartes numurs pavada visus no darījuma izrietošos pārvedumus. Tomēr 10.a punkts nosaka arī to, ka tad, ja kredītkartes vai debetkartes izmanto kā maksājumu sistēmu naudas pārveduma veikšanai, uz tām attiecas II VII un vajadzīgo informāciju jāiekļauj paziņojumā. Tas norāda uz to, ka II VII nošķir karšu lietošanu samaksai par precēm un pakalpojumiem (uz ko II VII neattiecas) no karšu lietošanas kredīta pārvedumu veikšanai (uz ko II VII attiecas). ECB iesaka pārstrādāt ierosinātās regulas 6. apsvērumu un 2. panta 2. punktu, lai nodrošinātu labāku saskaņotību ar Skaidrojošajām piezīmēm⁽¹⁾.
- 3.3. Liekas, ka ierosinātās regulas 2. panta 2. punkts balstās uz pieņēmumu, ka maksātāja un/vai maksājuma saņēmēja MPS vienmēr ir iespējams noteikt, vai debetkartes un kredītkartes tikušas izmantotas, lai samaksātu par precēm un pakalpojumiem, vai tās izmantotas, lai veiktu kredīta pārvedumus. Tomēr šāds pieņēmums ne vienmēr ir pareizs, jo šādiem darījumiem var izmantot visa veida maksājuma instrumentus. Izdarot maksājumu ar kredītkarti vai debetkarti, vienīgi kredītkaršu vai debetkaršu sistēmas īpašnieks vai operators saņem informāciju, izmantojot kuru var secināt darījuma iemeslu. Maksātāja un maksājuma saņēmēja MPS saņem vienīgi informāciju, kas ir vajadzīga, lai norēķinātos par darījumu viņu klienta kontā, t.i., viņi nesaņem informāciju par darījuma iemeslu. Tādēļ tāda režīma noteikšana MPS, kas liek viņiem pārbaudīt šādu darījumu iemeslu, neveicinās maksājumu sistēmu vienmērīgu darbību. Tātad, neskatoties uz to, ka ECB izprot vēlmi atbrīvot darījumus, kuros, lai samaksātu par precēm un pakalpojumiem, izmantota kredītkarte vai debetkarte, no prasības iekļaut tajos pilnīgu informāciju par maksātāju, šāds ierosinājums šķiet nerealizējams, jo ierosinātās regulas subjektu rīcībā nav līdzekļu, kuri tiem ļautu visos gadījumos noteikt maksājuma iemeslu. Tomēr 2. panta 2. punkta nolūks var būt tas, ka norēķināšanās (izmantojot maksātāja MPS) saskaņā ar rēķinu par attiecīgajām kredītkartes transakcijām, ko veic maksātājs, nav daļa no kredīta pārveduma, kura pamatā ir kredītkartes izmantošana, bet gan pavisam cits maksātāja kredīta pārvedums kredītkaršu uzņēmumam. Ja tas atbilst patiesībai, ECB piekrīt 2. panta 2. punkta saturam, bet juridiskās noteiktības interesēs iesaka šo nolūku ierosinātajā regulā paust skaidrāk.

4. Sērijveida pārvedumi

Ierosinātās regulas 7. panta 2. punkts regulē sērijveida pārvedumus maksājumu saņēmējiem ārpus Kopienas. Šādi pārvedumi attiecas uz tādiem apkopotiem viena maksātāja pārvedumiem vairākiem maksājuma saņēmējiem, kurus "sadala" pirmais procesā iesaistītais MPS vai maksājumu sistēmas operators un kurus sašķiro atbilstīgi maksājuma saņēmēja MPS. Tādēļ ne maksājuma saņēmējs, ne tā MPS nevar noteikt, ka saņemtie līdzekļi sākotnēji tikuši pārskaitīti, izmantojot sērijveida pārvedumu. Ja maksājuma saņēmējs atrodas valstī, kas ir FATF dalībniece, attiecīgajai valstij jāpiemēro arī II VII. Tas nozīmē, ka maksājuma saņēmēja MPS būs jāsavieno ar maksātāja MPS Kopienā vai ar pirmo starpnieka MPS, lai saņemtu vajadzīgo informāciju. Tādēļ tiek norādīts, ka sērijveida pārvedumu izmantošana pārrobežu līmenī radīs ievērojamu skaitu lūgumu sniegt informāciju par maksātāju.

5. Nolīgumi ar teritorijām vai valstīm, kas atrodas ārpus Kopienas

Ierosinātās regulas 18. pants nosaka, ka Eiropas Komisija var atļaut dalībvalstu un valstu vai teritoriju, kas atrodas ārpus Kopienas, nolīgumus, kuros ir atkāpes no ierosinātās regulas noteikumiem. Lai saņemtu šādu atļauju, jāievēro virkne nosacījumu. Ņemot vērā finanšu tirgu konsolidāciju ES un Vienotās euro maksājumu zonas attīstību, pirmais un trešais nosacījums (t.i., ka valsts vai teritorija ir monetārajā savienībā ar

⁽¹⁾ Tajā pašā laikā ECB norāda uz nedaudz mulsinošo Skaidrojošo piezīmju terminoloģiju, kas, nosakot, ka uz karšu maksājumu izmantošanu kredītu pārvedumiem attiecas II VII, atsaucas uz to, ka kartes izmanto kā "maksājumu sistēmas".

attiecīgo dalībvalsti vai ka tā ir daļa no attiecīgās dalībvalsts valūtas zonas, kā arī ka tā tās jurisdikcijā esošajiem MPS prasa piemērot tos pašus noteikumus, kurus piemēro saskaņā ar ierosināto regulu izveidotie MPS) ir pietiekami, lai sasniegtu atļaujas piešķiršanas prasības mērķus. Tādēļ otro nosacījumu (ka valstij vai teritorijai jābūt attiecīgās dalībvalsts maksājumu un klīringa sistēmu dalībnieci) var svītrot.

6. Redakcionāli priekšlikumi

Ja iepriekš minēto ieteikumu dēļ tiks izdarīti grozījumi ierosinātajā regulā, attiecīgie redakcionālie priekšlikumi ir ietverti pielikumā.

Frankfurtē pie Mainas, 2005. gada 15. decembrī.

ECB priekšsēdētājs
Jean-Claude TRICHET

PIELIKUMS

REDAKCIONĀLI PRIEKŠLIKUMI

KOMISIJAS IEROSINĀTAIS TEKSTS (*)

ECB IEROSINĀTIE GROZĪJUMI (†)

1. grozījums
6. apsvērums

[Tiek ierosināts iekļaut jaunu 6. apsvērumu un attiecīgi mainīt nākošo apsvērumu numurus.]

Šīs regulas prasības jāpilda tām vienībām maksājumu ciklā, kas nodrošina līdzekļu pārveduma izpildi, kurām ir klienta attiecības ar maksātāju un maksājuma saņēmēju. Tā kā ne maksājumu, kliringa un norēķinu sistēmu operatori, ne ziņojumapmaiņas pakalpojumu sniedzējiem nav šādu attiecību ar klientiem, tos ir jāatbrīvo no šīs regulas piemērošanas.

Pamatojums — Skatīt atzinuma 1.1. — 1.3. punktu

2. grozījums
6. apsvērums

(6) Sakarā ar to, ka tāda naudas līdzekļu pārskaitīšana, kas virzās no komercpārskaitījumiem vai, kuros maksātājs un maksājuma saņēmējs ir maksājumu pakalpojumu sniedzēji, kas rīkojas savā vārdā, ir mazāk pakļauta riskam par naudas atmazgāšanu vai terorisma finansēšanu, ir lietderīgi šādus pārskaitījumus atbrīvot no šīs regulas darbības jomas ar nosacījumu, ka ir iespējams vienmēr izsekot šiem pārskaitījumiem līdz maksātājam.

(6) Gadījumos, kuros ar līdzekļu pārvedumiem saistītais naudas atmazgāšanas vai terorisma finansēšanas risks ir mazāks, ir lietderīgi šādus pārvedumus atbrīvot no šīs regulas darbības jomas. Šie atbrīvojumi aptver kredītkartes vai debetkartes, naudas izņemšanu no bankas automāta, tiešo debetu, elektroniskā veidā apstrādātus čekus, nodokļu maksājumus, naudassodus vai citus atskaitījumus, kā arī gadījumus, kuros maksātājs un maksājuma saņēmējs ir maksājumu pakalpojumu sniedzēji, kas rīkojas savā vārdā.

Turklāt, lai atspoguļotu nacionālo maksājumu sistēmu īpatnības, dalībvalstis var izvēlēties noteikt atbrīvojumu elektroniskajiem “žiro” maksājumiem ar nosacījumu, ka pārvedumā vienmēr iespējams noteikt maksātāju. Ja dalībvalstis piemēro Direktīvas 2005/60/EK atkāpi elektroniskajai naudai, atkāpe jāattiecinā arī uz šo regulu, ja pārveduma summa nepārsniedz EUR 1 000.

Pamatojums — Skatīt atzinuma 3.1. — 3.3. punktu

3. grozījums
2. panta 2. punkta pirmā daļa

2. Šī regula neattiecas uz naudas līdzekļu pārskaitījumiem, kas veikti kā tirdznieciski darījumi ar kredītkarti vai debetkarti vai citu līdzīgu maksājuma līdzekli, ja visiem šāda veida tirdznieciskiem naudas līdzekļu pārskaitījumiem pievienots identifikācijas numurs, kas ļauj darījumā izsekot līdz maksātājam.

2. Šo regulu nepiemēro naudas līdzekļu pārvedumiem, kas izriet no darījumiem, kuri veikti izmantojot kredītkarti vai debetkarti vai citu līdzīgu maksājuma līdzekli, **izņemot gadījumus, kuros kredītkarte vai debetkarte izmantota, lai veiktu kredīta pārvedumu**, ja visiem no šāda darījuma izrietošiem līdzekļu pārvedumiem pievienots identifikācijas numurs, kas darījumā ļauj noteikt maksātāju.

Pamatojums — Skatīt atzinuma 3.1. — 3.3. punktu

(*) Teksts kursīvā norāda uz vietām, kuras ECB ierosina svītrot.

(†) Teksts treknrakstā norāda uz ECB ierosināto jauno teksti.

4. grozījums

2. panta 2. punkta otrā daļa

[Tiek ierosināts iekļaut jaunu 2. panta 2. punkta otrā daļu un mainīt esošās 2. panta 2. punkta otrās daļas numuru tā, lai tā kļūtu par trešo daļu.]

Šo regulu nepiemēro maksājumu, klīringa un norēķinu sistēmu operatoriem vai ziņojumapmaiņas pakalpojumu sniedzējiem.

Pamatojums — Skatīt atzinuma 1.1. — 1.3. punktu

5. grozījums

3. panta 5. punkts

5. “maksājumu pakalpojumu sniedzējs” ir fiziska vai juridiska persona, kuras uzņēmējdarbības būtība ir sniegt maksājumu pakalpojumus maksājumu pakalpojumu saņēmējiem,

5. “maksājumu pakalpojumu sniedzējs” ir fiziska vai juridiska persona, **tostarp naudas nosūtītājs**, kura uzņēmējdarbība aptver maksājumu pakalpojumu sniegšanu maksājumu pakalpojumu lietotājiem,

Pamatojums — Skatīt atzinuma 2.2. punktu

6. grozījums

3. panta 8. punkts

8. “maksājumu pakalpojumu lietotājs” ir fiziska vai juridiska persona, kas izmanto maksājumu pakalpojumu kā maksātājs vai maksājuma saņēmējs,

8. “maksājumu pakalpojumu lietotājs” ir fiziska vai juridiska persona, kas maksājumu pakalpojumu izmanto maksātāja vai maksājuma saņēmēja statusā, **vai arī pildot abas funkcijas**,

Pamatojums — Skatīt atzinuma 2.1. punktu

7. grozījums

3. panta 10. punkts

[Pašlaik 3. panta 10. punkta nav — tiek ierosināts iekļaut papildu definīciju.]

10. **“identifikācijas numurs” ir burtu, numuru vai simbolu kombinācija, ko maksājumu pakalpojumu sniedzējs noteicis saskaņā ar pārveduma izpildei izmantotās maksājumu un norēķinu sistēmas vai ziņojumapmaiņas sistēmas protokolu.**

Pamatojums — Skatīt atzinuma 2.3. punktu

8. grozījums

13. panta 2. punkts

2. Ja 1. pantā minētajā gadījumā, starpnieku maksājumu pakalpojumu sniedzējs nesaņem pilnīgu informāciju par maksātāju, tas, pārskaitot naudas līdzekļus attiecīgi informēs maksājuma saņēmēju. [Svītrot]

Pamatojums — Skatīt atzinuma 1.4. punktu

9. grozījums

18. panta 1. punkta otrās daļas b) apakšpunkts

b) *tā ir attiecīgās dalībvalsts maksājumu un mijieskaita sistēmas dalībniece,* b) [Svītrot]

Pamatojums — Skatīt atzinuma 5. punktu